

Epidaurusresan

Den teatraliska resan till Epidaurus,

del 1.

Skärtorsdag var en påbjuden helg i Danmark, varför allting där var stängt. "Danmark stängt" stod det på varningsskyltar i Helsingborg, som om ingen längre kunde resa till Danmark. Men när man väl var där var allting ändå öppet, så att man fick köpa sprit i Helsingör för svenska pengar, alla restauranger och tax-free-shoppar var öppna som vanligt, och enda skillnaden var att maten på restaurangerna hade söndagspriser. Sålunda kostade dagens tillbud 55 i stället för 45 DKR.

Förgäves hade de falska meteorologerna i Sverige gått och lovat varmt och vackert väder i veckor, men temperaturen höll sig inbitet fast under 5 grader, och nordanvinden blåste envist under noll. Någon vår var inte att hoppas på ännu. Inte ens i Danmark såg man ännu ett enda grönt löv någonstans. Här och var mellan de nakna träden skymtade dock det första hoppet om bättre tider: några mycket försiktiga vitsippor. Det var skärtorsdagen den 28 mars 2002, den dag som stygga tungor menar att Finland är ensamt i världen om att ha som speciellt karakteristisk flexibel nationaldag, som om Skärtorsdag var en högtidsdag för kirurger.

Tysklandståget verkade lovande, då vi bara var två i kupén - Magnus från Växjö och jag. Han skulle ner till Österrike och åka skidor, och han visste att berätta, att det nyligen kommit mycket snö och att vädret var idealiskt. Vi höll just på att förbereda oss för natten och breda ut oss i kupén när tåget stannade i Neumünster. Jag var då på toaletten, men när jag kom ut därifrån märkte jag katastrofen: tåget hade invaderats av skidturister, av vilka mer än hälften tycktes ha intagit vår kupé, som överbelamrats av koffertar och skidutrustningar med ett överskott på skidor och stavar, så att ingen mer fick plats där inne. När invaderarna väl lugnat ner sig och fått ordning på sig öppnade de sina ölflaskor i tydlig avsikt att hålla låda hela natten vilket de gjorde. De pratade bara om skidsport och kampsport och skateboard medan de halsade sina ölflaskor och ständigt höjde rösterna, som om de blev mer och mer upphetsade ju mer intima samtalen om sporterna blev, medan en annans sömn och komfort gick åt helvete. Sitsarna i dessa moderna tyska tåg är de obekvämaste tänkbara, så att om man inte kan sträcka ut sig (vilket man inte kunde bland dessa tuggummifradgande och ölpimplande sportfanatiker och deras skidor och stavar) måste man få nacksprång och öronsprång av allt deras sporttjat.

Kanske det var det som försenade tåget. I München hade man tjugo minuter på sig att byta tåg, om det kom i tid, men det var en halvtimme försenat. Hälften av alla passagerare skulle vidare från München till Österrike och Italien, så de låg på konduktören med enträgna utpressningar om att han skulle hålla kvar nästa tåg i München. Han gjorde så gott han kunde och lyckades utverka att tåget kom in till samma perrong som det italienska fortsättningståget. Sålunda kunde passagerarna byta tåg direkt vid framkomsten i stället för att snurra runt i hela stationen på jakt efter rätt tåg, och Italientåget blev bara 10 minuter försenat, men det skulle bli mer.

Det var ju långfredag nu, och då ska man helst inte resa, för det är då alla reser. Vintern låg kvar ännu i Tyskland och Österrike, och Alperna hade aldrig varit vackrare i sin gnistrande snö- och isdräkt under den klaraste och renaste himmel, men i Italien började våren. Redan i Bolzano uppträdde gröna löv, och sedan var våren ett faktum. Man fick ta av sig tröja och strumpor, och när man kom fram till släkten i Verona mötte de upp med festvin och middag direkt.

Cristina hade fått körkort och egen bil utom ny dator. Achille var nöjd med Euroutvecklingen. Ida var arbetslös och melankolisk efter att ha avvecklat sin butik efter 57 års altartjänst åt sina förfäder som hon ärvt den av men klarade sig bra ändå. På det hela taget verkade allt och alla må bra inför påsken - utom Italien inför torkan. Det hade inte regnat i Italien på månader, och allt var kruttorr. Det var helt

onaturligt - medan vi i Sverige dragits med månadslånga regn genom hela januari och februari.

Denna dag råkade även vara Cristinas 48-e födelsedag. På kvällen ringde det på dörren, och in trädde ett rumänskt par, det nya hembiträdet inklusive make, med mandolin och skönsång för att sjunga upp Cristina ordentligt. Det bjöds på hela den rumänska zigenarmusikrepertoaren inklusive Kalinka, Svarta ögon och Mustalainen utom mycket annat medan Achille bjöd på vin - allt var bara kalas, och det kunde inte bli bättre.

Och det var bara början. Den stora påsklunchen gick av stapeln i underskönt väder uppe vid Valentina långt ovanför Verona med två förrätter, två huvudrätter, påsklamm och glass samt efterrätt med gränslösa mängder vin och grappa - det blev till slut litet för mycket, då jag tål alkohol allt sämre med åren. Vi var fjorton vid bordet, och avslutningen skedde som sig bör med extra efterrätt med vin uppe vid Castagné till strålande sol och värme. Vi satt ute hela tiden, men värmen och solen var inte helt och hållet positiva, då det inte regnat i norra Italien på nästan ett halvår, med nästintill katastrof för hela jordbruket som resultat. Ibland kan man få för mycket av det goda, till och med av vackert väder.

2. Italienska vandringar

Vi var fyrtio stycken som skulle fira Pasquetta (Annandag Påsk) tillsammans ute i fria naturen. Vädret var det bästa tänkbara - solsken med någon vind, så att det varken var för hett eller för kallt. Emellertid inbjuder en församling av 40 italienare av alla skiftande kön och åldrar som skulle utföra en sak gemensamt till diverse problem, i synnerhet om all organisation saknas.

Ansvariga för företaget var två unga damer, en blondin och en oidentifierbar nummer 2, som jag aldrig fick veta vem det var. Meningen var att vi skulle bege oss upp till ett italienskt Monte Tabor i Val di Laze, ett imponerande berg som faktiskt påminde om berget med samma namn i norra Israel.

Meningen var att vi skulle samlas klockan 11, men ingen visste riktigt var. Därför dök somliga aldrig upp medan andra körde helt fel medan resten sölade och drack kaffe. Till slut var vi något så när samlade inför den stundande bergsklättringen. Med oss hade vi picknickkorgar med öl och vin och annat sådant. Det lovade att bli en härlig dag.

Till en början verkade allting fungera. I samlad tropp nådde vi utgångsläget ett kloster San Felice, och vi kom en bit upp för berget fram till en avtagsväg. Jag insåg ju genast att den enda raka vägen var rakt upp och rakt fram men hade ingen talan, och hur det nu var vek alla av åt sidan åt höger. Där började fasorna.

För drygt 20 år sedan gjorde Peter Weir sin genombrottsfilm, "Picknick at Hanging Rock", om en flickskolas utflykt till ett märkligt berg, där lärarinnan och några elever skilde sig från gruppen, gick upp för berget och försvann spårlöst. De har aldrig återfunnits. Filmen är alltjämt Peter Weirs vackraste och mest fantastiska film. Vår utflykt påminde kusligt mycket om de försvunna flickornas öden.

Vi fann till slut en plats under olivträden i det gröna som blev den idealiska picknickidyllen. Nedanför bredde sig den fantastiska Val di Laze-dalen ut sig, som är berömd för sin skönhet när körsbärsträden blommar. Det liknar ett félandskap, ty körsbärsträden står så tätt och bär en så prunkande blomsterprakt just i denna tid. Man får associationer till någon av Aladdins förtrollade trädgårdar med genomskinliga frukter av glas och annat sådant. Att det hela blandas med silverskimrande olivträd förhöjer prägeln av öververklig eteriskhet.

Ännu hade inga problem infunnit sig när vi avslutade picknicken med öl och vin och allt utom pimpinella och en nyss skjuten beckasin. Men nu började

prövningarna. Vägen blev nämligen svårare och svårare att följa. Den utmärktes av röda band i buskgrenarna, men plötsligt var dessa röda band försvunna. Buskaget blev tätare. Folk hade fel skor på sig och började halka och stuka fötterna. Emedan buskaget blev tätare blev även blommorna mera påträngande, som utlöste oväntade explosionsartade allergier. Några började sticka sig på törntaggar och börja blöda. Gruppen leddes nu av dess yngsta medlem, en liten pojke på kanske åtta år, som tydligen var den enda som kunde vägen. Han var son till någon. De som gick närmast honom insisterade: "Bara lite till. Vi är säkert på rätt spår. Vi hittar säkert de röda banden igen." Fler och fler blev efter, halkade och nös, snörvlade och började visa allvarliga tecken på sviktande moral.

Monica, som vi följt med i hennes bil, sade till slut bestämt ifrån. Hon sade direkt till Maurizio och Floriano, de ledande vilseförarna: "Tack så hemskt mycket för idag, det har varit en strålande utflykt, men här vänder jag tillbaka, och jag tror inte vi ses igen." Varpå hon vände och gick. Maurizio och Floriano fortsatte framåt i bushen, i elefantgräset, i hallonbuskarna, i törnsnåren, mot en ständigt alltmer okänd destination.

Till slut nådde vi faktiskt fram till en högplatå med vinrankor och mera körsbärsträd. Vi hade kommit till baksidan av berget Tabor. Men när vi samlade oss och såg oss tillbaka kunde vi bara konstatera det betänkliga faktum, att gruppens 40 personer hade reducerats till 12. Vart de övriga 28 tagit vägen visste ingen. Vi kunde bara hoppas att de kanske klarat sig tillbaka.

Vi som var kvar fullföljde utflykten, kom till ett sanktuarium på andra sidan och återvände sedan den rätta vägen rakt över berget, så att vi äntligen såg toppen med dess svindlande utsikt över hela den vidsträckta prunkande körsbärsdalen. Då började solen alltmer närma sig horisonten.

Efter en ännu längre väg tillbaka kom vi åter till utgångsklostret. Det hade varit något av ett Maratonorienteringslopp som tagit hela dagen. Här fann vi lyckligtvis alla de 28 förlorade själarna där de satt i godan ro på ställets pensionat (med anläggningar för tennis, sport och simbassänger) och drack allt möjligt. Dagen avslutades med en gedigen festmåltid med 36 deltagare. Allt var frid och fröjd, både det röda och det vita vinet var förträffligt utom förrätten och huvudrätten och efterrätten och kaffet, och jag hade turen att hamna bredvid Angelo, en kvalificerad språklärare som kunde det mesta. Hans huvudspråk var franska och engelska, och vi diskuterade Shakespearemysteriet hela kvällen.

Halv 12 kom vi hem. Följande morgon skulle jag upp klockan 6 för att hinna till Greklandsfärjan från Ancona på eftermiddagen. Efter sådana ansträngningar, så mycket gott vin, så mycket sol och god mat visste jag att oddsen var emot mig, varför jag varnade mina närmaste att jag kanske inte skulle vakna upp nästa morgon, åtminstone inte i tid. Så hårda bud var under omständigheterna nästan omöjliga och helt omänskliga.

3.

Nattens sömn blev dålig, och jag vaknade flera gånger redan långt före 6. Olyckligtvis vaknade jag till slut även till väckarklockan klockan 6, så det var bara att larva sig upp och knalla iväg i gryningen mot tågstationen på andra sidan Verona.

Det var kusligt att vandra genom Verona innan solen gått upp, då staden var helt tom, varvid dess skönhet framträdde desto mera skarpt men i en påfallande ödslighet. Man kom dock fram till stationen och kunde i lugn och ro slockna ombord på tåget. Konduktören väckte mig och upplyste mig om att jag slocknat i första klass, vilket var förbjudet med min biljett.

I Bologna fick jag veta att det inte skulle gå något tåg till Ancona den morgonen. Det var inställt, och min svenska tidtabell var helt fel. Den var ingenting att ha i Italien, då ingenting stämde.

Jag fick vänta i tre timmar på att få komma till Ancona och kunde under tiden slockna i väntsalen, där den 2 augusti 1980 ett sjuttiootal oskyldiga människor sprängts i luften av en fascistisk terrorbomb. Gian Franco Fini, det nya fascistpartiets ledare, satt nu vid makten som vice premiärminister efter Berlusconi.

Ancona var det stora osäkra kortet. Skulle tåget hinna i tid till färjan? Skulle det alls gå någon färja? Skulle min biljett gälla på färjan? Anconaföretaget var kanske resans största chansning.

Tåget nådde Ancona halv 4, och enligt min opålitliga svenska tidtabell skulle båten avgå klockan 5. På stationen fick jag ungefärliga instruktioner om vart jag skulle ta vägen, och i princip var det bara att uppsöka hamnen. När jag nådde hamnen (tio minuters promenad från stationen i riktning mot havet) såg jag en stor röd Superfast-färja anlöpa hamnen. Så långt var allting rätt. Den var precis som en mindre upplaga av Viking Line, och vägen dit var precis som ut till Stadsgården. Snart fann man en terminal, och allt var i sin ordning. Min biljett gällde, och båten skulle avgå 19.00. Man hade till och med marginaler och behövde bara betala 6 Euro i hamnavgift. Allt fungerade. Satsningen på Ancona hade lyckats.

"Superfast" är en modern färjekonstruktion designerad, såsom namnet anger, att gå extra snabbt över havet. De finns redan i ett ansevärt antal över Europa och trafikerar ej endast Adriatiska Havet från Patras till Bari och Ancona utan även Nordsjön mellan Belgien (Zeebrugge) och Skottland (Edinburgh/Rosyth) och Östersjön från Rostock till Södertälje och Hangö. De kan göra 27-30 knop och är konstruerade i Finland och Tyskland. Deras storlek är i regel 25 meter i bredd och omkring 200 meter i längd. De har tio däck med plats för 1000 bilar och 1500 passagerare. Priserna varierar från 56 Euro för en däckplats i lågsäsong till 320 i lyxhytt i högsäsong per enkel resa mellan Ancona och Patras. Man behöver inte betala för cyklar. Man kan dessutom skaffa olika bonusrabatter, om man reser ofta. Invändigt är de mycket flotta och bekväma. Min Superfast hade både en buffetrestaurang och *à la carte*-restaurang, flera barer och nattklubbar, soldäck med swimmingpool och bar och så vidare. Inredningen är flott och trivsamt, så man kunde faktiskt inte finna någonting att klaga på, utom möjligen restaurangpriserna. En liten flaska rödvin (375 cl) till maten kostade 4,90 Euro, alltså nästan 50 kronor, för vilket man får en hel liter i Sverige.

Tyvärr var inte vädret det bästa när vi nalkades Grekland. Det var molnigt, och öarna framträdde endast otydligt. Ett tjockt moln insvepte Kefallonia, den berömda skådeplatsen för dramat i "Kapten Corellis mandolin", och intrycket av Ithaka med ännu tjockare moln var förbjudande.

Men den största sensationen var att Peloponnesos berg var snötäckta. Det var den 3 april, och över Patras och reddan mot Pirgos reste sig den kilometerhöga bergväggen som ett annat evigt snötäckt Annapurna över det blåa Medelhavet. Vinden var hård och kall, man fick gå framåtlutad 45 grader i motvind, och klimatet liknade närmast Göteborgs i februari. Lyckligtvis kom man i alla fall i land efter 19 timmars båtresa från Ancona.

Superfast-personalen ville prompt locka alla passagerare till att boka plats på deras egen Superfast-buss till Athen, men jag hade ju min järnvägsbiljett. Tåget skulle avgå 16.30, så jag hade precis lagom tid att än en gång göra mig hemmastadd i Patras och inta en välkomstkopp kaffe på den gamla anrika busstationen. Allt var sig likt om dock något mera hektiskt och något mera dyrt, då allt var förändrat från drakmer till Euro.

Föga hade annars märkts av den ekonomiska revolutionen. I Italien hade den omfattats som något helt naturligt, och ingen talade om lire längre. Samma läge

verkade råda i Grekland. Omställningen verkade ha varit helt smärtfri och flexibiliteten total - vad annat kunde man vänta sig i länder som Grekland och Italien?

Medan tåget tuffade österut med krängande vagnar och utan papper i toaletterna (fastän det var ett så kallat hypermodernt Inter City-tåg) började det sakta snöa över Peloponnesos. Det var fullkomligt sensationellt och överkligt. Bergen på andra sidan den Korintiska viken (den största och vackraste av alla vikar) hägrade mystiskt och diffust genom dimmorna av drivande duggregn och snö, medan en amerikansk kvartett i samma vagn totalt struntade i det sällsamma natursceneriet utanför och bara spelade kort.

Tåget nådde Athen i kvällsmörkret fortfarande under duggregn kvart över 8 på kvällen, vilket var i god tid. På mitt gamla vandrarhem hälsades jag genast hjärtligt återkommen av min gamle trinde värdshusvärd. Det var få gäster logerade för närvarande, då Grekland var lamslaget av färjestrejk, så att ingen kunde ta sig ut till eller hem från öarna. Vädret hade varit vansinnigt hela året, först rekordvarmt med julihetta och nu vinterkyla med snö. Han gav mig några tips på butiker och matställen som fortfarande var öppna, och jag gav mig genast ut på nattjakt efter specerier och middag.

Båda hittades genast. Jag hamnade på restaurang Tripolis, en avsides tyst liggande gammal krog med trämöbler och utan TV, där man fick sig en omgång tillräcklig spaghetti och äntligen kunde smälta in i den grekiska hemmamiljön igen med ett präktigt glas Retsina. Man var äntligen åter hemma.

4.

Väderomslaget var litet väl drastiskt. Man frös som en stucken gris hela natten, och man överlevde inte med mindre än tre filter. På morgonen konstaterades katastrofen: magförykning. Inte desto mindre bjöd min värd på frukost, och det var inget fel på hans värmande cappuccino.

Han var inte helt nöjd med valutareformen. Med drakmer hade man klarat sig med sedlar mest, men nu måste man handskas med mynt, vilket är ett betydande problem i Grekland, då de flesta grekiska byxfickor har hål. Men det var inte det värsta. Det mest oegentliga med valutareformen var att alla priser hade gått upp med 5-10 procent. Införandet av Euron borde ha medfört motsatsen. Plötsligt måste Grekland ha samma prisnivå som hela Europa, fastän det är dess fattigaste land, vilket ökar utslagningen och arbetslösheten och gör fattigdomen värre. Förr var det olagligt att vara uteliggare då det alltid fanns jobb. Sov man utomhus eller på gatan blev man tagen av polisen och fick man ett jobb att sköta. Nu måste lagen ändras, då man inte längre kan ge uteliggarna arbete. Alltså är det nu inte längre mot lagen att vara uteliggare och arbetslös. Däremot sitter 80% av alla Greklands invandrare i fängelse för kriminell verksamhet, mest albaner och ex-jugoslaver. Den motsvarande siffran för Sverige är bara 55%. Förlåt mig, jag sade fel, 80% av alla Greklands fängelsekunder är invandrare. I Sverige är det 55%. Då endast 12% är invandrare i Sverige borde även fängelseklientelet bara vara 12% invandrare, men i Sverige är denna siffra alltså 55%. Naturligtvis är denna statistik hemligstämplad.

Doktor Sandy var mera orolig över situationen i Israel och börjar nu sakta tröttna på hela Mellanöstern-karusellen. Han börjar sakta närma sig de 70 och börjar ta det allt lugnare med ålderns rätt.

"Det kan aldrig bli fred i Israel eller något fritt Palestina så länge självmordsbombarna får hålla på. Tyvärr är det enda resultatet av denna blinda vanvettsterrorism att det bara ger Israel rätt att fortsätta hålla palestinierna nere. Det enda självmördarna åstadkommer är sitt eget självmord och sin egen saks självmord.

Och ytterst ansvarigt är deras religion islam som fortsätter att inbilla dem att självmordsterror gör dem till martyrer för islam med första-klass-biljett direkt till paradiset. Det är bara primitiv kriminell hjärntvätt det handlar om - ingenting annat.

Palestinierna hade sin stora chans i slutet av president Clintons regering, när det förhandlades fram ett förslag om en egen palestinsk stat och halva Jerusalem och fullt självbestämmande. Men palestinierna krävde att även 4,5 miljoner exilpalestinier och ättlingar till exilpalestinier skulle få återbosätta sig i Israel. I stället för att tacka ja till ett generöst förslag krävde de dårarna mera eftergifter. De hade inte kunnat få något bättre förslag, det sade Clinton uttryckligen till dem, och den förnuftiga Hanna Ashrawi bad Yassir Arafat att acceptera förslaget. Den dåren gjorde det inte utan förstörde hela fredsprocessen med att ställa ytterligare krav, som dessutom var orimliga. Det är inte synd om Arafat, och det har det aldrig varit. Han är en rövarhövding som alltid slickat israelernas och politikernas händer med tungan bara för att bakom deras rygg kunna förse sina egna terrorister med vapen och uppmuntra och underblåsa deras organiserade terrorism. Han har aldrig varit pålitlig, och i skurkkriget mot Irak var Arafat den enda världspolitikern som öppet tog parti för massmördaren Saddam Hussein mot världen. Den palestinska saken är tyvärr helt dominerad och förstörd av muslimsk fanatism och vansinne, och de som kommer i kläm är alla de palestinska kristna. Det är deras tragedi, inte palestiniernas.

Ariel Sharon är inte mycket bättre han, men han är åtminstone rakt på sak. Naturligtvis var det dumt av honom att utlösa den nya Palestinakrisen med att utmanande demonstrera på Tempelberget i höstas, och det var säkert avsiktligt, men ingenting har skadat palestiniernas sak mera än att reagera med våld. Vi vet inte om Sharon ville allt detta, lika litet som vi vet om han ville utlösa massakrerna i Libanon för 20 år sedan, men faktum är att hans handlings sätt, medvetet eller inte, har utlöst båda kriserna. Hur ansvarig han är till båda katastroferna torde utredas och kommer att utredas, liksom man nu också äntligen förbereder ett åtal mot Henry Kissinger för hans ansvarsbörda i Öst-Timor 1975 och Chile 1973, bara för att nämna två av hans smutsiga tvättar. Han bidrog säkert till flera andra, till exempel CIA:s övergivande av Tibet 1974 med massakrerna på dess sista frihetskämpar som följd, förräderiet mot det demokratiska Taiwan för att i stället börja fjäska för monsterdiktaturen Kina för affärernas skull, och andra liknande smutsiga kortsiktigt opportunistiska affärer. Av de två tror jag nog att Kissinger har mera på sitt samvete än Ariel Sharon.

Vilket för oss fram till riksolyckan Bush. Naturligtvis var det olyckligt och ojuste att han blev president, medan Al Gore visade prov på sällsynt amerikanskt ädelmod i sin kloka personliga resignation för Amerikas bästa. Han var något så sällsynt som en amerikansk hedersman. I politiken har vi knappast sett någon sådan efter Kennedy. Men liksom Ariel Sharon är Bush på gott och ont. Han för en rakare politik mot terroristerna, han vill äntligen åtgärda problemet Saddam Hussein, han för en tuffare attityd mot Kina, han ingriper mot terroristerna i södra Filippinerna, kort sagt, han vill göra något åt saken. Det ville aldrig Clinton, som bara ville jämka sig fram och stå sig väl med alla, inklusive alla sina fruntimmer. Å andra sidan för Bush en vettlös och nonchalant upprustningspolitik som med skäl hela världen har reagerat emot, särskilt Europa och Putin, och hans miljöpolitik förråder en för en amerikansk president ousäktlig ignorans. Inte ens England är lyckligt med Bushs skjutglada och dumma Amerika som villkorsdikterande och självsvåldig storebror."

Ungefär så summerade doktor Sandy situationen. Nöjd var han inte, och han kunde inte se ljus på framtiden, vars största moln dock var miljökrisen: vädret i Grekland hade denna vår varit ännu galnare än förra våren, med plötsliga julitemperaturer mitt i februari åtföljda av råa frostnätter och oväder med snöstormar och exempellös ruggighet. Jag hade kommit till Grekland mitt i den extrema väderkrisen.

Alla mina gamla uterestauranger hade stängt, flera av mina gamla butiker hade upphört, och Grekland verkade nästan i misär. Till detta kom min värds rapporter om hur uteliggare och hemlösa blivit så talrika att man i parlamentet hade måst makulera lagar som förbjöd arbetslöshet, hemlöshet, tiggeri och uteliggeri.

Det var därför jag träffade doktor Sandy i Athen denna gång. Konstantinopel hade varit för kallt och ogästvänligt för hans värmekrävande hjärta. I Athen hade det förekommit 20 cm snö, som legat kvar. Det är extremt ovanligt för Athen.

Inte konstigt att jag frusit halvt ihjäl under natten och ådragit mig en magförkylning, och visst kändes det ju alldeles fel. Inte kommer man ju till Grekland i april för att få frysa.

5. Grekisk vändpunkt.

"Det mest tragiska med Israel-Palestina-konflikten är att den reducerar människovärdet både för palestinierna och israelerna. Genom alla dessa föraktliga självmordsbombare, som tvingar Israel till att sätta in tanks och gå bröstganges till väga utan att beakta oskyldiga offer, bringas israelerna till ett allmänt människoförakt mot alla utom mot sig själva, de rättrogna som vet att de har rätt, och som det är en självklar sak för alla rättänkande människor att ta parti för, enligt israelerna. Därför måste alla som inte gör det ha fel och vara föraktliga och framför allt då alla palestinier, vilkas liv och värde i israelernas ögon blir föga högre än hundars. Genom att palestinierna sålunda förvägras det lilla människovärde de har blir de ännu mer desperata och dödsföraktande och accelererar de självmordsbombningen, då deras liv ju ändå redan är värdelösa. Sålunda blir den onda cirkeln ständigt allt ondare.

Och ingenting går mera emot judens innersta mentalitet och hjärta; som det bokfolk de är uppfostras de naturligt till att iakttaga ett högt människovärde hos både andra och sig själva. Det kan nästan kallas syftet med all boklig bildning. Inga har bidragit högre till höjningen av människovärdet än Homeros och Shakespeare och därefter Dante och Bibelns författare. Man kan nästan därför kalla boklig bildning och förhållandet till litteraturen som människovärdets kriterium. Ju högre böcker, kunskap och bildning värdesätts, desto högre värdesätts även människor. Där man förskjuter böcker och bränner dem, där börjar man snart, som Heinrich Heine sade, att även bränna levande människor. Därför är de huvudansvariga för människovärdets försämring i världen genom historien alltid religionerna och ideologierna, som genom inkquisitioner och etablerade myndigheter motarbetat och förföljt det fria ordet och tankefriheten för att i stället bränna kättare på bål och sätta självtänkande individer i koncentrationsläger; medan människovärdets förespråkare, utvecklare och främjare alltid har varit enskilda individer, som Homeros, Dante och Shakespeare."

Doktor Sandys problematik låg på det högre humanistiska planet på en internationell nivå, men Athen hade minsann händerna fulla med sina lokala problem, och de var inte roliga. Sedan jag kom till Grekland första gången för 12 år sedan hade jag tyvärr tvingats bevittna en ständig utveckling till det sämre i synnerhet socialt. Det mänskliga livet hade drastiskt försämrats. Då hade alla haft råd med allt, men nu hade ingen råd med något, knappast ens med mat, då den blivit för dyr. Restauranger hade blivit alltmer sällsynta och för det mesta ersatts med *junk food* hamburgerbarer med sämsta tänkbara mat, som ungdomen hade råd med men som var mera giftig än närande och fullkomligt smaklös. Då maten hade blivit så dyr hade ingen råd längre att hålla restaurang eller gå på restaurang utom gamla enstöringar, som knorrade över priserna och förlorade aptiten och lusten att äta genom hålen i plånboken. I Göteborg kan man som jämförelse få en dagens rätt med

bröd, sallad och kaffe för under 50-lappen, men i Athen kostar samma sak minst 10 Euro, alltså det dubbla. Naturligtvis försvinner därför den ena efter den andra av de gamla trivsamma restaurangerna med genuin miljö medan de nya ersättande skräpmatbarerna bara blir kortlivade.

Den centrala torgparken Exarchia bestod förut av bara restauranger där man fick god mat till överkomliga priser. Nu finns inte en enda restaurang kvar. Alla (100%) har försvunnit. Och det var Athens berömdaste inneplats bland ungdomar och avantgardister för trivsel och god mat.

För att ta en paus i den omänskliga misären i Athen gjorde jag en utflykt till Epidauros. Tåget gick halv 8 på morgonen, ett extra långsamt lokaltåg med två vagnar, och vad råkar man inte ut för om inte en av dessa korrumperade konduktörer som utnyttjar sin ställning till att plocka extra pengar från "dumma turister" som inte har vett att göra motstånd. Han hade fräckheten att kräva supplement för detta extra långsamma lokaltåg. Hans ursäkt var: "Det är inget supplement till Argos, men till Nauplion är det." Nauplion ligger två mil från Argos. Jag skällde ut honom.

"Ni försöker bara luras. Bara Inter City-tåg kräver supplement. Det här är ett extra långsamt lokaltåg. Ni är korrumperad."

Han svarade med en lång ilsken tirad på grekiska som jag inte begrep ett jota av, men han lämnade mig sedan i fred. Mitt enda svar var: "Förbannade skitstövel" på svenska. Både hans och min dag var förstörd.

Men Nauplion var mycket vackert. Då det ligger så nära både Mykene, Argos och Epidauros är det ett idealiskt ställe att använda som bas. Omgivningarna är svindlande vackra, staden är trevlig och pittoresk, och även människorna verkade angenäma. Därifrån tog jag bussen till Epidauros.

Vägen dit är bara tre mil men tar nästan en timme. Man far i det oändliga över kullar och dalar tills man kommer fram till den yttersta av dem helt ute i ödemarken. Det arkeologiska Epidaurosområdet är mycket omfattande, då detta var ett riktigt kultcentrum under Antiken, ungefär som Delfi men av helt annat slag. Epidauros var centrum för Asklepioskulten, läkekonstens gud och Apollons berömdaste son, en annan Prometheusgestalt.

Här har byggts antikens största grekiska teater med plats för 12,000 åskådare och med en aldrig överträffad akustik. Teatern är fortfarande i bruk efter 2500 års nötning och fungerar fortfarande lika bra. Den ger ett närmast svindlande intryck. Det är något med denna teater, med scenen nästan helt omgiven av åhörarläktaren, som skiljer den från andra grekiska teatrar i mer än ett avseende. Det är något helt mirakulöst med dess akustik och arkitektur, som inte går att närmare definiera. De som byggde detta teaterhistoriska mästerverk måste ha varit mycket inspirerade och i arbetet lagt ner all sin själ, och den själen måste ha varit något alldeles speciellt.

Man hade gett sig ut hit på vinst och förlust trots det riskabla vädret. Morgonen i Athen var svinkall, och på tåget under färden regnade det. Men under kortare ögonblick tittade solen fram och värmdde då alldeles förskräckligt. Man hann knappt få av sig jackan och tröjan, så gick solen i moln igen och hotade med nya regn medan det omedelbart blev svinkallt.

Men det värsta var att man sedan satt fast i Epidauros i flera timmar på grund av de dåliga kommunikationerna. Epidauros hade en restaurang med cafeteria, men den var typiskt nog stängd. Så där satt man strandad under hela dagen i Epidauros. Till råga på eländet började det regna, och eftersom restaurangen var stängd fanns det inget tak att ta sin tillflykt under. Till och med både den offentliga herrtoaletten och damtoaletten var båda låsta. Klienter var hänvisade till naturen utan pardon. Jag kunde ju gå i buskarna, men en dam i pinsam belägenhet som förgäves kände på det låsta dörrhandtaget till sin avdelning fann sig inför ett betydligt pinsammare dilemma – i regnet.

Men efter regn kommer solsken, vilket är en regel som aldrig tycks svika. Till slut kom man ändå ombord på en buss tillbaka till Nauplion, och i Nauplion sken solen. Man hade precis tid för att ta sig upp till fästningen på berget och sedan kasta i sig en välbehövlig middag innan tåget skulle gå.

Vad lära vi oss härav? Allt som behövs för att den kulnaste semester skall vändas i triumf är lite solsken. Allt hänger på vädret. Den mest misslyckade fiaskoartade semester i världen kan bli en hur stor succé som helst om bara solen lyckas dominera väderleken, och den mest framgångsrika, festliga och ekonomiskt lönsamma semester i världen kan bli ett enbart dystert minne om det regnar mer än naturligt. Allt hänger på vädret. Pengar, utgifter, motgångar, katastrofer, stölder, jordbävningar m.m. betyder absolut ingenting. Vädret är en resas enda pålitliga slagruta; och ingenting kan vara mera nyckfullt än den.

6. Doktor Sandy om Euro-revolutionen.

Det visade sig att den oförskämda konduktören från Athen hade haft rätt. Tåget till och från Nauplion inbegrep verkligen ett extra supplement, ovisst av vilken anledning. Därför reste alla till och från Nauplion enligt pappret till och från Argos, vilket var utan supplement. Jag frågade om saken i den underbara lilla stationen i Nauplion, som var inhyst i några pyttesmå antika järnvägsvagnar, en för biljettkontoret, en för ett kafé med annan servering, och så vidare. Nauplion är Greklands Trosa.

När jag frågade om saken i biljettkontoret kom stinsen och hjälpte till. De omformulerade biljetten, så att jag inte behövde betala supplement. Detta speciella Naupliionsupplement är tydligen ett känt lokalt fenomen.

Med på tåget i samma vagn hamnade tre ampra finska töser, som studerade i Athen och hade tagit en dag ledigt. De var från Åbo men talade nästan bara finska. Jag kunde få dem till att hjälpligt tala engelska, men längre än så ville de inte sträcka sig, fastän de nog kunde svenska.

I Argos kom den riktiga konduktören ombord. Han var initierad i Nauplion-supplement-predikamentet. På hans förfrågan svarade jag att jag frågat biljettkontoret i Nauplion till råds, och de hade svarat att jag inte behövde betala något supplement. Som resultat av mina upplysningar skrev konduktören om hela biljetten, så att det såg ut som om jag startat resan i Argos. Så mycket för den intrikata Nauplion-supplement-problematiken.

På tåget i Argos steg även ett antal andra typer, en brittisk hippie med grekisk brud, och några gamla grekiska musiker, som tagit med sig sina instrument ombord. Efter några supar och några bloss satte de i gång. De körde hårt med fullt ös hela vägen, så att resan blev rena musikfestivalen. All denna trivsel var fullkomligt gratis och bättre än någon som kan betalas för.

Våren hade definitivt och plötsligt brutit igenom. Himlen var helt klar, och temperaturen steg nu oavbrutet. Det var som om den totala skiftningen hade ägt rum just i det där gyllene ögonblicket i Nauplion när solen bröt igenom och förvandlade gråheten till triumferande ljus. Våren hade inte kommit långt, träden var ännu i knopp denna den 6 april, men nu började de allt tydligare bli gröna. Men framför allt började blommorna prunka, speciellt den gula ginsten överallt längs bergen samt även den strålande gredelina, mera varmt och intensivt glödande i sina lila blomsterhårdar än våra syrener vid pingst.

Påskan och pingsten var ett annat brydsamt kapitel. Påskan hade ju nästan från början förstört resan för mig och nästan omöjliggjort den med att komma på tok för tidigt redan i mars, men ännu värre var det med den ortodoxa påskan. Den inföll i maj, med den påföljd att pingsten skulle sammanfalla med midsommar. Jag har

aldrig lyckats få någon klarhet i hur egentligen de ortodoxa kristna räknar ut sin påsk, men det är inte sällsynt att den infaller i maj och att pingsten kommer efter midsommar.

För mig var det nu dags att småningom anträda återresan. Nu när vädret plötsligt blivit bättre infann sig många nya frestelser, i synnerhet Olympia. Ingen färja skulle avgå till Italien på tisdag, så jag måste ändå kanske uppskjuta överfarten en dag. Men det var även en ekonomisk fråga, då Athen var och förblev okristligt dyrt och man redan kunde skönja bottnen av min reskassa.

Den finaste och mest anrika restaurangen, och den som jag alltid förblivit lojalast, Proodos, hade fortfarande stängt trots explosionen av värme och värme. Man var orolig för att den kanske hade blivit ett offer för Euro-revolutionen eller att något annat hänt. Platon hade däremot öppnat just denna dag, men dess priser var Euro-anpassade och för dyra. Epiros hade öppnat som vanligt året runt, men jag och doktor Sandy intog ändå vår sista gemensamma lunch på Pollike, ett enklare ställe mellan kaféet Trianon och den dyrare restaurang Akropolis. Hovmästaren på Pollike var en buffel med avskräckande sätt, men serveringen var effektiv och priserna nästan rimliga. Sallad, moussaka och dessert kostade 7 Euro.

Doktor Sandy hade utgjutit sig vitt och brett över Israel-Palestina-problematiken, men nu klämde jag honom äntligen närmare på pulsen och bad honom utlåta sig om Euro-revolutionen.

"Ett känsligt kapitel," sade han. "Ännu har folk inte vaknat inför det faktum att det hela egentligen bara är en enda stor svindel genomförd av bankirer i Holland och Tyskland, som bara storkapitalismen och centraliseringsivrarna kommer att tjäna på. Så fort Euron infördes började sjukdomssymptomen. Till och med tiggarna, som tidigare nöjt sig med några drakmer, lire, pesetas eller escudos skulle nu plötsligt ha minst en Euro. Alla priser steg omedelbart och katastrofalt medan inflationen genast satte i gång. Det är nästan helt realistiskt att påstå att införandet av Euron genast medförde en praktisk inflation på 50 procent. Värst är det här i Grekland. Här skall nu alla greker betala samma priser som i Tyskland och Holland fastän de har 50 procent lägre inkomst eller ännu mindre. Det är orimligt. Du ser hur restauranger och hotell över hela Athen genast har försvunnit över en natt medan eländiga hamburgerbarer för skräpmat bara får folk att spy i stället. Det går inte. Hotellpriserna och till och med vandrarhemspriserna har omedelbart höjts med 50 procent. Inte ens för resenärer har det blivit bättre utan bara sämre, som om meningen med Eurorevolutionen var att folk i Europa inte längre skulle ha råd att resa, åtminstone inte ungdomar. Hela EU- och Eurosystemet tycks från början ha haft den inriktningen att göra det omöjligt för européer att resa inom Europa och att bara kunna överleva om de arbetar ihjäl sig på övertid. Naturligtvis måste detta leda till stora sociala motsättningar och kriser, och de har bara börjat. 250,000 demonstranter inför toppmötet i Barcelona var bara en förvarning om vad som skall komma. Folk finner sig inte i att bli lurade på sina liv. För gemene man är livet viktigare än arbetet och inkomsten, och om dessa två senare skall få helt överskugga och dominera livet och marginalisera allt det som gör livet värt att leva, som mat och dryck till överkomliga priser, så slår folk bakut.

Politikerna är naturligtvis de brottsliga med sina lögnar. Så fort Eurorevolutionen genomfördes hävdade de i alla Euroländer att allting nu plötsligt blev mycket billigare medan sanningen var tvärtom: livet blev upp till 50 procent dyrare. Politikerna ljugar som de alltid har gjort i avsikt att förföra och förleda folket, vilket aldrig har lyckats, då folk i längden aldrig går på vad som helst.

En annan stor nackdel med Eurorevolutionen är den plötsligt skenande korruptionen. Poliserna stjälar bilar och rånar banker, banker förskingrar sparas pengar, och myndigheter trollar bort EU-bidrag på miljarder, som bara försvinner.

Naturligtvis har politikerna, åtminstone somliga, handlat i god tro, och alla politiker har inte avsiktligt farit med lögner. En del har naturligtvis bevisligt späckat massmedia med välljudande lögner i avsikt att lura folket, men de flesta politiker har helt enkelt som alltid inte haft någon kontakt med verkligheten utan förfäktat sina lögner i blind tro på dem själva som deras första lurade offer. Det har alltid varit så.

Det är bara några få länder som står utanför - Schweiz, Danmark, Norge, Sverige och England. Heder och ära åt dem så länge de klarar sig, men Schweiz, Danmark och Sverige vacklar och lutar mer och mer åt att falla. För 200 år sedan var England och Sverige de enda länder i Europa som höll stånd mot Napoleon, men Sverige föll, medan England klarade sig. Vi har kanske en liknande situation idag.

Ditt land Finland föll genast för Euron liksom det föll för Hitler i andra världskriget, men det är på grund av närheten till och hotet från Ryssland. Alla europeiska länder lider av olika maffior, den turkiska, ryska, sicilianska, japanska och så vidare, men de nordiska länderna tycks klara sig därifrån. Finland gör klokt i att hålla gränsen stängd mot Ryssland. För övrigt klarar sig väl Norden mot maffiorna mest genom sitt stränga klimat, som håller varmblodade sicilianska och turkiska gangsters borta därifrån av skräck för kylan. De stränga vintrarna och det hårda klimatet är kanske Nordens lycka, liksom det omöjliga brittiska vädret är de brittiska öarnas. Det avskräcker ruttet folk, som kräver het sol och lång jämn värme för att deras värsta maskar och parasiter ska kläckas och trivas."

7. Storm över Adriatiska havet.

Vandrarhemmet i Patras hade chockhöjt priset från 2000 drakmer (6 Euro) till 9 Euro genom den förfärliga Eurorevolutionen. Det var tyvärr helt normalt - så hade de flesta gjort. Elias, min värd i Athen, var en av de få som heroiskt simmade mot strömmen. Han höll fast vid sitt låga pris på 6 Euro natten, medan exempelvis det stora internationella vandrarhemmet i Athen, känt som det billigaste, tog 8:50 om man var medlem. Elias försvarade sitt låga pris med att hans "*Annabel*" var så pass anspråkslöst, att om han höjde priset skulle inga gäster komma. Nu hade han en stadig ström av gäster året runt, och under månaderna juni-augusti skulle han höja priset till 7:50 för att i september sänka det till normal nivå igen. Som avskedspresent till mig gav han mig en flaska ungerskt vitt vin som han haft stående i några år som ett problem och anledning till ständig undran över hur det skulle åtgärdas.

Men det 50% höjda priset i Patras avgjorde saken: jag reste vidare till Italien genast och uppsköt Olympia till en annan gång. På vandrarhemmet förekom mest bara negrer - jag räknade upp till ett tiotal, en förkrossande majoritet, alla troligen från Nigeria eller där omkring. Jag frågade mitt gamla värdpar om Charlie och fick den förkrossande nyheten om honom att han hade stadgat sig och skaffat sig hus och bil och hade hur mycket arbete som helst, just det öde som han hade fruktat mest av allt. Tyvärr såg det ut som om jag inte skulle få träffa honom den här gången.

Det visade sig att mitt gamla värdpar i Patras hade varit i Nauplion samtidigt som jag, och de hade blivit lika lyckliga vittnen som jag till vårens plötsliga entré i Grekland. I Patras var det redan varmt, men likväl låg det fortfarande snö kvar på topparna av Peloponnesos' endast tusen meter höga berg.

Allt talade unisont för att jag hade fattat rätt beslut. Det hade inte funnits några Internet-möjligheter i Patras till att meddela släkten i Italien en försenad ankomst till Verona om jag valt att stanna ett dygn extra i Patras. Båten "*Superfast IV*" väntade, allt var klappat och klart, så det var bara att fira en avskedsmiddag i Patras på restaurang Olympia med säsongens sista moussaka och därtill lämpligt gott vitt vin. Där satt man sedan i solen och mådde gott resten av dagen. Det var årets tredje utomhusmiddag efter en på Epiros och en på Pollike i Athen, men först denna

kändes helt övertygande, då varken vind eller kyla störde den naturliga utomhustrevnaden.

Båtresan över till Italien blev emellertid stormig både utomhus och inomhus. Man hade oturen att komma på samma båt som en fransk skolklass, ett massivt uppbåd av cirka 70 ungdomar i sin värsta ålder (14-15) och av alla kön, som översvämmade hela båten och särskilt sittsalongen, så att allt hopp om någon sömn den kommande natten for sin kos. Dessa ivriga ungdomar rasade, klättrade, bredde ut sig och sprang skrikande omkring överallt var man än försökte ta sin tillflykt i båten. De flyttade på ens bagage och mosade ens fruktpåse, de tog ens plats och hindrade en från att komma fram med att spela kort och göra annat liggande på golvet i grupper, så att det definitivt inte kunde bli någon harmonisk resa. Ungdomar är ju sådana i den åldern, att hela världen bara är till för dem och för att tjäna dem, och ingen annan människa har något att säga till om, inte ens beträffande sina egna rättigheter. Inte heller fanns "Aqua di Parma" ombord. Lyckligtvis hade man dock tillräckligt med vin med sig från Athen: hela 3 liter, flaskan jag fått av min värd Elias, en ny 1,5 liters flaska Retsina jag köpt som reseproviant samt en halv liter kvar av den gamla. Denna massiva reservmobilisering skulle väl i alla fall tillförsäkra mig någon sömn någonstans under natten.

Jag slocknade redan vid 11-tiden i en soffa i baren under iakttagande av dådkraftiga amerikanska actionfilmer på salongsvideo, men när "*Sleepers*" körde i gång (av Barry Levinson med Brad Pitt, Robert de Niro, Vittorio Gassman, Kevin Bacon och Dustin Hoffman) somnade jag genast och förblev i förvriden ställning anpassad efter opasslig soffa till klockan fyra. Då var allt tyst ombord utom videofilmerna, som fortfarande höll på med allsköns avancerad action. De hade nått stadiet av Klaus Maria Brandauer som Caesar i kamp med vilda läspande galler i Frankrike som alla talade en erbarmligt vulgär amerikanska. Det var bara cowboyutstyrseln som fattades. I stället bar de vikingahjälm. Då gick jag därifrån och somnade i en stol - och sov på nytt till klockan tio. Då var Adriatiska havet i storm.

Det regnade och öste och blåste och haglade. Det var bara att hålla sig inomhus. Omvärlden visade alla tecken på att våren hade kommit av sig totalt, och det blev bara kallare hela tiden.

Ombord hade den franska skolutflykten på 70 bångstyriga ungdomar av alla könen satt i gång ett omfattande kuddkrig. Det var bara det som fattades. Ingen gick säker ombord mera. De slogs med allt men mest av allt med varandra.

Det hårda vädret gjorde dessutom att färjan försenades. Till slut gick jag fram till pursern och frågade rent ut: "Hur mycket är vi försenade?" Han var det totala stenansiktet och svarade att vi inte alls var försenade utan att vi skulle nå hamn om 20 minuter. "Men man ser inte ens land ännu," plågade jag honom. Han vidhöll sin sak, som givetvis var rena lögnen.

Färjan blev 1 1/2 timme försenad, och vi trodde aldrig att vi skulle få se land igen. Det stormade, och allt var bara mjölk. Men plötsligt började Anconas bergiga konturer dramatiskt framträda på nära håll ur ingenting. Ancona ligger ju på en udde som sticker ut från Italien som en puckel mot Adriatiska havet, och det karakteriseras av höga randiga berg och klippor, som i stormväder kan ge associationer till Gibraltar och Kap Horn. En halv timme senare anlöpte vi hamnen och hade äntligen lämnat stormen bakom oss.

Men jag hade ännu en resa kvar till Verona. Full av oro på grund av förseningen nådde jag Anconas järnvägsstation och ringde genast Verona. Jag hade tur som kom fram. Man väntade mig där fyra timmar senare vid halvtiotiden på kvällen.

Det gick ett extra snabbt "Superfast"-tåg till Bologna om några minuter, och jag fick biljett till detta vidrigt hypermoderna tåg, där man inte ens kunde fälla ner stolsryggarna. I Ancona var det 12 grader men i Bologna knappt mer än 6, och alla

gick omkring och huttrade i vinterkläder. Ett mera lagom tåg förde mig vidare till Verona, som nåddes 21.15. Då gick det inga bussar i Verona längre. Man måste gå tvärs genom staden, alltså gjorde man det och kom fram klockan 10. Där väntade varm soppa, kyckling, rödvin och frukt. Så slutade den åtta dagar långa grekiska trippen för denna resa.

8. Avslutning.

I Verona fick jag höra om sviterna efter äventyret på Annandag Påsk, då alla gick bort sig på berget Tabor. Om strapatserna var svåra för det stora flertalet blev sviterna desto värre. Många måste söka Första Hjälpens på grund av insektsbett, allergier, utslag och andra förfärliga plågor. Det finns en larv i Italiens skogar som kallas "processionslarven" då den liksom vissa myror alltid vandrar i procession. Denna larv är giftig och utsänder, när den känner sig hotad, ett osynligt fluidum som kan ha vådliga konsekvenser för känslig hy. Dess effekt liknar närmast brännmaneters. Tydligt hade de flesta drabbats av denna larv och blivit sängliggande i veckor, fått sina vackra utseenden förstörda av utslag, drabbats av allergihostor, med mera. Stackars Monica, som kört oss ut, hade fått uppsöka Akutmottagningen två gånger.

Jag hade inte ens fått se denna processionslarv och ännu mindre berörts av dess effekter. Jag hade ju rest iväg dagen därpå, medan släkten och de övriga oroat sig för att jag eventuellt drabbats hårdare än alla andra av utslagsepidemin, då jag var mest ovan av alla vid de italienska skogarnas fasliga vedervärdigheter. Jag blev bara förvånad vid de larviga underrättelserna.

Vädret hade drastiskt försämrats och verkade förbli på dåligt humör. Det regnade (för första gången på tre månader) och var kallt (10 grader) vilket glädde endast jordbrukarna. För dem hade den ihållande torkan varit ett hot om en katastrof.

För mig var det bara att börja planera hemresan. Helst hade jag rest genast, men olika uppgifter kvarhöll mig. Det återstod att träffa en del personer innan jag kunde känna mig fri, och jag måste åtminstone ta kontakt med Beatrice i Genua. Vi hade talats vid i mars, och då hade hon haft en olycka och brutit något ben, vilket inte lovade något gott vid hennes framskridna ålder.

Störst utbyte under resan hade jag haft av doktor Sandy och Achille. Det sista doktor Sandy utbredd sig om i Athen var den tibetanska frågan.

"Hela frågan är en självklarhet, och svårigheten i den ligger i gemene mans svårighet att inse, fatta och acceptera det självklara. Pekingregimen är en otidsenlig förtryckarregim som måste bort, ju förr desto bättre, och som så länge den är kvar bara har en växande kraftsvulsts inverkan på inte bara det kinesiska samhället genom sin byråkrati och sitt övervåld utan även på hela världen. Den saken är klar.

Lika självklart är det att Tibet lider under en ockupationsmakts oacceptabla förtryck sedan 50 år tillbaka. Det märkvärdiga är att världen har accepterat detta, att den låtit sig tubbas och luras och skrämmas av Kinas kommunistiska bluffmakeri och att den gått på den bluffen att den kan tjäna mera pengar på Kina under kommunistiskt styre än under ett icke diktatoriskt styre. FN och hela världen är medansvarig till förintelsen av Tibet genom sitt tiggande och samtycke till denna omänskliga kulturutplåning. Ingenting kan försvara detta brott, lika litet som judeförintelsen under andra världskriget på något sätt kunde försvaras. Och liksom världen fick stå med skammen efter andra världskriget inför öppnandet av koncentrationslägrens fasor står den med samma skam i sin tystnad och skamliga passivitet inför resultatet av Kinas 50-åriga förintelse av Tibet. Med stigande

otålighet inväntar vi Kinas upphörande av sin ockupation och förslavning av Tibet och Öst-Turkestan."

Achille hade exakt samma inställning till Palestinafrågan som doktor Sandy: så länge självmordsattackerna mot civila och oskyldiga fortsätter kan det inte bli fred med Israel. Mera överens kunde vi inte bli, så det var ingenting att diskutera. I dessa dagar presenterade Oriana Fallaci, Italiens mest kända författare, sin förödande kritik i massmedia av den nya antisemitismen. Hon har själv skrivit en bok mot palestinierna.

Demi träffade jag igen för första gången på 12 år. Hon var helt sig lik men bara något mognare. Hennes son är nu 13 år, och hon är fortfarande gift med sin tandläkare. Vi satt på tre man hand, hon, Cristina och jag, på kaféet vid Julias balkong och pratade mest om gamla minnen. Hon kom två somrar i rad till Skandinavien, 1976 tillsammans ensam med Cristina och 1977 tillsammans med tre andra vänner, som också då besökte Finland och Sarvsalö. Det var märkligt att sitta där med henne vid Julias gård och diskutera 25 år gamla gemensamma minnen.

Även Marisa fick jag träffa igen. Vi diskuterade mitt tillstånd, det gamla magsåret, de nya kännningarna av hjärtproblem och min morfars Angina Pectoris, som kan ha gått i arv, fastän jag varken röker eller är diabetiker. Hon tillrådde mig (liksom flera andra läkare har gjort) att göra en check-up med kardeogram, då det är bättre att göra detta innan man får en hjärtinfarkt än efter. Vi antog dock båda att mina symptom bara berodde på mitt våldsamt stressiga arbetsliv där hemma. Hon tog mitt blodtryck två gånger, och det var båda gångerna 120/80 - kunde knappast bli bättre.

Min sista kväll kom även Paolo och Gaby på besök. För mig är Paolo den mest representativa medlemmen av klanen Lanciai i Verona idag. Vi har alltid hjärtligt trevligt tillsammans, och i ålder är jag precis mellan honom (55) och Cristina (47) och känner mig nästan som något av en mellanbror för dem, mina båda närmaste italienska kusiner.

Deras mor Ida, pappas kusin, har ju sålt sin butik nu, som i stället blivit en chokladbutik efter 57 års tjänstgöring. Hon har klarat omställningen bra och var denna kväll i sin allra bästa form.

Kort sagt, allt väl i Verona. Det var bara att längta tillbaka dit igen och planera nästa återkomst.

Slut.